7/3415 -4-

292

T. C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.004/(16)692 22.02./2001

KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 08.02.2001 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3415-8679/21057 sayılı yazınız.

Erzurum Milletvekili Aslan POLAT tarafından Bakanlığıma yöneltilen 7/3415-8679 sayılı yazılı soru önergesi konusundaki ilgi yazınız üzerine Bakanlığım bağlı kuruluşu Hazine Müsteşarlığı'nca hazırlanan cevap aşağıda sunulmuştur:

"Bilindiği üzere, 7.3.1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesiyle; petrol arayan ve üreten yabancı petrol şirketlerinin sermaye transferlerinde ithal tarihinde cari resmi kambiyo kurunun esas alınacağı hükme bağlanmıştır. Yabancı petrol şirketlerince ülkemize getirilen sermayenin; Petrol Kanunundaki yükümlülüklerin (petrol bulunması, petrolden gelir elde edilmesi, vergilerin ödenmesi, Devlet Hakkı ve Devlet Hissesinin ödenmesi) yerine getirilmesi koşuluyla transfer edilmesi talep edildiğinde, ithal tarihindeki kur ile transfer tarihindeki kur arasındaki farkın Devlet tarafından karşılanması yasanın amir hükmü gereğidir.

1995 Mali Yılı Bütçe Kanununun 56 ncı, 1996 Mali Yılı Bütçe Kanununun 52 nci, 1997 Mali Yılı Bütçe Kanununun 48 inci maddelerinde yer alan "6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesi uyarınca yapılan transferler nedeniyle oluşacak kur farkları Bütçeye konulacak ödeneklerle karşılanır" hükümleri kur farkının Devlet tarafından ödeneceğini belirleyen hükümlerdir.

Diğer taraftan, 3 Kasım 1983 tarihli ve 83/7312 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Petrol Arama ve Petrol ile İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonu kurulmasına ilişkin 20 sayılı Karar'ın 9 uncu maddesinde, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan'ın Fon'da biriken tutarları, Petrol Kanununda öngörülen kur farkı ödemelerinde kullandırmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un ilgili maddesinde "... Petrol Kanunu ile ilgili olarak vergi hükümleri dışındaki mali hükümlerin uygulanmasını sağlamak" hükmü uyarınca, hem "petrol kur farkı" hem de "Petrol Arama ve Petrol ile İlgili Faaliyetleri Düzenleme Fonu" harcama kalemleri Müsteşarlığımız Bütçesinde yer almıştır.

Yukarıda belirtilen Kanun ve Kararnamelerin amir hükümleri uyarınca ve Hazine Kontrolörlerinin, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Müfettişleri ile birlikte yaptıkları inceleme sonucunda uygun görülerek rapora bağladıkları sermaye transfer taleplerine ilişkin kur farkı ödemeleri 1995 yılına kadar aynı şekilde yapılmış ve Sayıştay Başkanlığı tarafından onaylanmıştır.

Ülkemizde arama ve üretim yapan yabancı petrol şirketlerinin yurdumuza getirdikleri sermaye; ithal tarihindeki cari resmi kambiyo kuru üzerinden tescil edilmektedir. Sözkonusu sermayenin transferinde, ithal tarihindeki cari resmi kambiyo kurunun esas alınacağı 6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesi ile hükme bağlanmıştır.

Mevcut Kambiyo Rejimimize göre, yurtdışına döviz transfer edilmek istendiğinde, transfer tarihindeki kur üzerinden TL karşılığının bankaya yatırılması zorunludur.

Petrol şirketleri; Petrol Kanunundaki yükümlülükleri yerine getirmek koşuluyla, yurdumuza getirdikleri sermayelerini, aynen yurtdışına ithal edildiği tarihteki cari resmi kambiyo kuru üzerinden transfer etme hakkına sahiptirler. Arama ve üretim yapan yabancı petrol şirketleri; petrol ürettiklerini, ürettikleri petrolden gelir elde ettiklerini, vergi yükümlülüklerini yerine getirdiklerini, Devlet Hakkı ve Devlet Hissesini ödediklerini ispatlamaları ve bu hususların Hazine Kontrolörleri ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Müfettişleri tarafından yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen raporlarda uygun görülmesi koşuluyla, getirdikleri sermayeyi yurtdışına transfer etmektedirler.

Transfer aşamasında; petrol şirketleri transfer etmek istedikleri sermaye miktarı karşılığında, Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesi uyarınca sermayenin ithal tarihindeki cari resmi kambiyo kuru üzerinden hesaplanan TL karşılığını Merkez Bankası'na yatırmakla yükümlüdürler. Aynı zamanda Kambiyo Rejimi, 6326 sayılı Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesi ve Bütçe Kanunlarının ilgili maddeleri uyarınca transfer tarihindeki cari resmi kambiyo kuru ile ithal tarihindeki cari resmi kambiyo kuru arasındaki farkın TL karşılığı da Hazine tarafından Merkez Bankası'na yatırılmakta ve petrol şirketi transfer etmek istediği sermayeyi aynı miktarda transfer edebilmektedir.

Yukarıda belirtilen Kanun ve Kararnamelerin amir hükümleri uyarınca yapılan kur farkı ödemeleri, petrol şirketlerine değil Merkez Bankası'na yapılmaktadır. Yüce Meclisimizin kabulune mazhar olan 6326 sayılı Petrol Kanununun ve Bütçe Kanunlarının amir hükümleri uyarınca yapılan ödemelerle Devletin zarara uğratılması sözkonusu değildir. Konuyla ilgili olarak yapılmış haksız bir ödeme yoktur. Bu bağlamda geri alınması hukuken mümkün değildir.

Sözkonusu sermaye miktarlarının aynen transferini teminen, anılan sermaye miktarlarının ithal edildikleri tarihteki cari resmi kambiyo kuru ile transfer edildikleri tarihteki cari resmi kambiyo kuru arasında oluşan farkın karşılığında Hazine tarafından Merkez Bankası'na 1995, 1996 ve 1997 yıllarında toplam 8.9 trilyon TL ödenmiştir. Görüleceği üzere, kur farkı ödemelerinde herhangi bir fazla ödeme sözkonusu değildir. İhtilaf konusu, yıllardır aynı şekilde uygulanan, Petrol Kanununun 116/3 üncü maddesi

doğrultusunda yapılan kur farkı ödemeleridir. Sayıştay Başkanlığınca mezkur maddenin yanlış yorumlandığı iddia olunmakta ve yapılan ödemelerin tahakkuk memurları ile saymanlardan tazmini istenmektedir. Soru önergesinin konusunu teşkil eden işlem, petrol şirketlerinin borcunun silinmesi değil, yukarıda belirtilen yasalarla ülkemizde arama ve üretim yapan petrol şirketlerine tanınmış hakların sağlanmasıdır. 1955 yılından beri 6326 sayılı Petrol Kanununda varlığını koruyan 116/3 üncü madde hükmü uyarınca yapılan kur farkı ödemelerinin, tahakkuk memurları ile saymanlardan tazmin edilmesi fiilen ve hukuken mümkün değildir.

Bürokratların; mevcut yasa hükümlerini kendilerine verilmiş yetkiler çerçevesinde uygulamaları nedeniyle cezalandırılmaları adalet anlayışı ile bağdaşmamaktadır.

Kur farkı ödemelerinin ekonomik açıdan doğru olmadığı düşünülüyorsa, yasaları değiştirmek yüce Meclisin takdir ve yetkisindedir.

Ancak mevcut yasalarla 1955 yılından beri tanınmış hakların, bürokratların cezalandırılmasına hükmederek fiilen kullandırılmaması ile önergede bahsedilen düzenin sağlanması sosyal hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan bir anlayıştır."

Bilgilerine arz ederim.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı